

Naše veselje

Priloga „Slov. gospodarja“ za deco.

Štev. 4.

Letnik III.

Marija, pomagaj!

Bendetovi so imeli kmetijo sredi pobočja visoke gore, daleč proč od vseh sosedov. Živeli so sami zase prav zadovoljni, le včasih, posebno po zimi, jim je bilo skoro nekoliko preveč samotno.

Nekega pomladnega dne se je oče Bendet s hlapci odpravil v gozd ter se je mislil vrniti šele pozno ponoči. Mati pa je šla z deklo preko gore k sorodnikom za krstno botro. Tako je bila domača hčerka Mina sama doma. Strah je ni bilo, mislila si je, da tujih ljudi ne bo v to samoto, oče pa se tako ponoči vrne.

ko bi prišla vanjo. Mina se je vsa v strahu vrnila v veliko sobo. Potrkalo je na hišna vrata. Šla je v vežo in je vprašala, kaj da je. Surov glas ji je odgovoril:

»Odpri! Vem, da si sama doma. Odpri in nama pokaži, kje ima oče shranjen denar!«

Mina je zbežala nazaj v sobo. Kaj naj stori? Ozrla se je na Marijino podobo in je prosila pomoči. Moža sta poskušala udreti vrata, pa ni šlo. Nato sta gledala skozi okno, če bi bilo mogoče s silo v hišo. Že sta tresla križe v kuhinjskem ok-

Megla je legla na dolino spodaj in je kmalu pokrila tudi vse obronke gora. Nastopila je zgodnja tema in Mina je morala prižgati luč v sobi, v kateri je šivala. Naenkrat je začel zunaj tudi veter svojo pesem in Mina je s skrbjo mislila na očeta daleč tam v gozdu in na slabo pot, ki jo bo imel s hlapci do doma.

Tedaj se ji je zazdelo, da nekdo hodi pred hišo. Šla je v drugo sobo, kjer ni bilo luči, in je previdno pogledala skozi okno. Srce ji je skoro zastalo, ko je videla zunaj dva moža, katera sta si ogledovala hišo in na videz premišljevala, ka-

nu, kar se Mina ojunači in steče v podstrešno sobo. Tam odpre okno in z nizkim glasom zakliče ven:

»Kaj pa naj to pomeni? Ali se ne zgu-bita takoj? Sicer bom streljal!«

Moža sta postala in gledala kvišku. In tedaj je veter notegnil na vso moč in je z močnim pokom zaloputnil težko leseno oknico, da se je res čulo kakor strel. Moža sta se preplašila in sta izginila v temi.

Mina je komaj še prilezla v sobo. Tam je padla na kolena in je zahvalila Marijo za dobro misel in za pomoč v skrajni sili.

Pravda radi travnika.

O dveh švicarjih se pripoveduje, da sta hnela spor radi nekega travnika. Vsak izmed njiju je menil, da ima nanj pravi-

co. Nekega dne je prišel drug k drugemu in mu je rekel:

»Dal sem zadevo sodnikom. Midva ni-

sva dovolj učena, da bi jo razčistila. Pridi jutri k sodniji!»

Ta pa mu je odgovoril:

»Jutri ne morem. Seno spravljam in ne smem sedaj zapustiti dela in delavcev.«

Nato je nekoliko pomišljal, pa je rekel sosedu:

»Veš kaj? Pojdi ti sam in povej sod-

nikom svoje in moje razloge. Potem pa naj razsodijo.«

Sosed je to sprejel. Pred sodniki je zastopal obe mnenji v preprosti resnicoljubnosti. Zvečer se je vrnil k sosedu in mu je javil:

»Sodniki so odločili za tebe. Hvala Bogu, da je najin prepir s tem pri kraju.«

A. M. Slomšek.

Da nadatjujemo vrsto njegovih beril! Danes priobčimo berilo z naslovom:

Bezeg.

Oče in sin sta na vrtu in trebata sadno drevje. Med sadnim drevjem je rasel tudi velik bezeg in sin pravi očetu:

»Posekajva ta bezeg, da bo sadno drevje bolj rastle! Čemu je ta grm tukaj?«

Oče odmajajo z glavo in pravijo:

»Bog varuj, da bi bezeg posekala! To drevesce raste prav pohlevno in če tudi ne rodi sadja kakor sadno drevje, nam pa vendar koristi njegovo listje in cvetje in njegove jagode in njegov les. Neki zdravnik je rekel, da se je treba odkriti, če gremo mimo bezga. Hotel je menda reči, da ga je treba varovati, ker nam mnogo koristi.

Zelena kožica, ki jo ima bezeg znotraj, in mlado listje ti pomaga, kadar te glava boli, če si ga polagaš na čelo. Bezgovo cvetje daje dober čaj za take bolezni, ki prihajajo od prehlajenja, ker se po njem

človek spoti. Mlado bezgovo cvetje je, ocvrto z jajci, dobra jed.

Iz bezgovih jagod izžemamo sok, ki je dobro zdravilo v mnogih boleznih. S sokom iz bezgovih jagod rdečijo vino. Nekateri izdelujejo iz bezgovih jagod prav dobro pijačo.«

»Nisem vedel«, pravi sin, »da je bezeg tako koristno drevesce; odslej ga bodem bolj čislal in skrbel, da bo prav lepo rastle.«

A. M. Slomšek.

Kaj nam pove berilo poleg stvarne vsebine? Povedati hoče, da mi radi kaj zavržemo in obsodimo, preden smo se prepričali, ali je to tudi upravičeno, ali niso kje vendarle tudi kake dobre, ugodne poteze, katerih na hip ne vidimo. Zato pa nam bodi za nauk, da najprej dobro in temeljito premislimo in šele nato izrečemo svoje mnenje, posebno tam, kjer se nam zdi kaj slabo in graje vredno. Pregovor pravi: Prej izvršeno in naknadno premišljeno je že marsikaterega spravilo v nepriliko.

Orač.

1.

Sključen za plugom stopa orač,
hoj! za brazdo voliča priganja;
vrana za njim gre kakor berač,
črve pobira in se priklanja.

2.

Pridno mož obdeluje zemljo,
s črtalom reže ji dolgo rano;
semé rumeno posaje v njo,
setev povlači z zobato brano.

3.

Bilka priklje iz plodnih tal,
bilka zelena, ki klas bo rodila;
če bo dežja in solnca Bog dal,
žetev iz setve bo obila.

4.

Ljuba pšeničica, tebe Gospod
sam blagoslovil je s svojo desnico;
po vsej zemlji človeški rod
čisla in ljubi zlato pšenico.

J. Stritar.

Ista stvar.

Skopuh je imel opico, ki mu je delala kratek čas s svojimi igrami. Ljubil jo je, ker mu ni bilo treba imeti pred njo nikakih skrivnosti. Lahko je v njeni navzočnosti prešteval svoje zlatnike, ona mu ni nič vzela in tudi ni nikomur povedala o gospodarjevem bogastvu.

Nekoč je skopuh odšel po opravkih in je pozabil omaro z denarjem zapreti. Opica se je sama dolgočasila, zato je začela stikati po vseh kotih in je tudi odprla omaro z denarjem. Izmislila si je igro. Začela je metati zlatnik za zlatnikom skozi okno na ulico.

Seveda je bilo takoj vse polno ljudi, ki so se pulili za denar. Kmalu je bil vsak prostorček na ulici zaseden od množice, ki je hlastno grabila po zlatnikih. V tem se je vrnil skopuh. V strašni jezi je zaklical, da bo tistega, ki mu je prizadel tako škodo, ubil.

Gospod pa ga je miril, rekoč:

»Čemu se jezite? Tisti denar ne koristi ne Vam in ne opici. Vi ga zaklepate, opica pa ga meče proč. Kdo je pametnejši izmed vaju?«

Iz »Naukov življenja«.

1. Pojdi k mravlji, o lenuh, oglej si pota njena in uči se modrosti: nima vodni, ka, nadzornika ali zapovednika, vendar pripravlja po leti hrano svojo, ob žetvi znaša, kar bo uživala.

2. Začetek prepira je, kakor če kdo vodo spušča iz jezca, zato preden izbruhne, zapusti spor!

Razgovorček.

Poglejmo se v kak drug del sveta! Kaj se tam dogaja ob tem času, ko to pišemo?

Morda je tam zdaj kak potres. V notranjosti zemlje nastanejo napetosti in votline in tako se prav lahko zganejo zemeljske plasti. Taka pregibanja pa so vzrok potresov. Najlažje nastanejo tam, kjer je zemeljska skorja najtanjša, kjer je postala gubasta, kjer se torej v notranjosti prav lahko kaj premakne. Nikjer pa ni zemlja lažje lomljiva kakor tam, kjer se spušča po tisoč metrov strmo v morje. Zato so središča potresov najrajši ob strmi morski obali, ob bregovitih otokih. Japonska je nevarno potresno središče, prav tako vsa zahodna obala Severne in Južne Amerike, kjer se spustijo ogromna gorovja globoko v morje, ter Malajski otoki v Južnem morju, kjer se strmo dvigajo iz globine oceana. Povsod je tukaj zemeljska skorja tanka. Ognjene snovi iz notranjosti pririjejo na površje in notri v zemlji se začne premikanje ter povzročajo izpremembo pritiska, na kar se zemlja strese.

Vsak dan, vsake tri do štiri ure, se zemlja nekje strese. V trenutku, ko to čitate, je mogoče kje nastal močan potres.

Mesto leži ob morju, cestne železnice, avtomobili in vozovi drve po ulicah, ljudje se sprehajajo, delajo, poslušajo radio ali čitajo kakor vi. Nihče ne sluti nič hudega, le ognjeniki v tisti deželi morda nekoliko bolj delujejo kot navadno.

Nakrat se zemlja, ki se vidi drugače tako trdna in zanesljiva, zamaja. Dviga in spušča se. Kamni frče po zraku, hiše se dvigajo. Vozovi tečejo kar sami, ljudje padajo, drevesa se nagibajo, zvoniki in tovarniški dimniki se tresejo. V notranjosti zemlje bobni. Pride sunek, zemlja se upogne, hiše se gibljejo, špranje nastopijo na belih zidovih. V hišah se podirajo stropi. Vsi tečejo, napol oslepljeni od prahu, po hodnikih. Nič ni več stalnega, stopnice se podirajo in tam, kjer so bile prej, je le še temna odprtina. Hiše razpadajo. Le tisti, ki ima mnogo sreče, pride na prosto. Plinske cevi popokajo in že se pojavijo povsod mali plamenčki. Nihče ne gasi, ceste so zasute, vodovodne cevi so strte. Tudi morje se je razgibalo. Velikanski val se podi od morja sem. Prime ladje in jih trešči ob pomol. Preplavlja ostanke hiš in še uniči to, kar sta pustila potres in ogenj.

Veseli hribček.

En hribček bom kupil,
bom trte sadil,
prijat'lje povabil,
še sam ga bom pil.

Tam gori za hramom
en trsek stoji,
je z grozdem obložen,
da komaj drži.

Ze čriček prepeva,
ne more več spat',
v trgatev veleva,
spet pojdemo brat.

Konjički škrebļajo
in voz'jo težko,
ker vince peljajo,
ki je močno sladko,

prelepo rumeno,
kot čisto zlato.
Le pijmo pošteno
prežlahatno blago!

(Slomšek.)

Rešitev nalog.

1.

Za to nalogo smo dobili celo vrsto najbolj različnih rešitev, kar dokazuje, da stvar vendarle ni tako enostavna, kakor je videti na prvi pogled.

Kaj pravite k tejle rešitvi, ki nam jo je poslal L. K. iz Ptuja? On piše:

»Pogledati moramo, kaj je knjigarnar oddal in kaj je prejel.

Oddal je knjigo, kupcu 20 Din nazaj, sosedu pravi bankovec za 100 Din, torej skupaj vrednost 100 Din.

Izgubil je torej vrednost 100 Din, ali drugače povedano: knjigo in 20 Din.«

Ali je ta rešitev pravilna? Kdo jo mo-

re dati ali bolj pravilno, ali pa v drugi obliki?

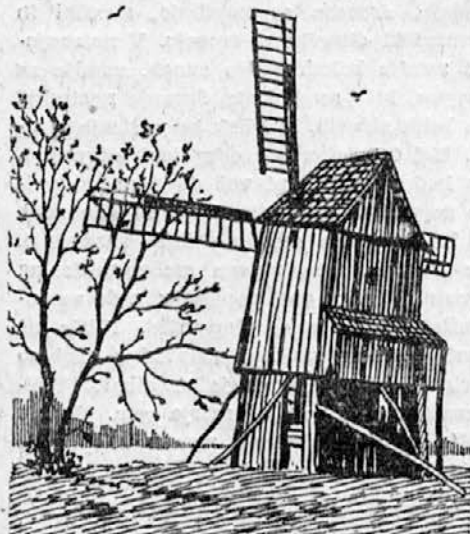
2.

Za to nalogo imamo dopis iz Maribora (S. I.):

»Poiskal sem najprej tretjino od 50 let, to je 16 let in 8 mesecev. Temu sem dodal 2 leti in sem dobil starost »jaz-a«, torej 18 let 8 mesecev. Ker je Tine 8 let mlajši, sem odbil 8 let in našel 10 let 8 mesecev zanj. Oba skupaj imata 28 let 16 mesecev in torej ostane za Ivana 20 let 8 mesecev.«

Ali je to prav? Poskusite še tu najti kak drug način, ker je gorenji precej zamotan!

Skrivalnica.

Kje je mlinar?

Skrivalnica.

Kje je pastir?

Za smeh in kratek čas.

Najvažnejše.

»No, Matijček, o čem pa so g. župnik pridigali?«

»Atek, vsega nisem mogel razumeti, ker so ljudje strašno kašljali, le proti koncu so vsi utihnil, ko so rekli, da bo botrov Franček tretjič poročil tetino Mico!«